

Delta i debatten, skriv til oss!

Send ditt innlegg til debatt@nationen.no. Innlegg kan også sendes pr. post til

Nationen, Postboks 9390 Grønland, 0135 Oslo. Mer konvolutten «debatt». Innlegg som sendes elektronisk blir prioritert.

Kronikk: Max 5000 tegn med mellomrom. **Leserinnelegg:** Max 2500 tegn med mellomrom. Kun bestilte kronikker honoreres.

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innsendt stoff og til å publisere det elektronisk.

KRONIKK

Retts til nett: Regjeringen har vedtatt at småkraftverk har rett til transportnett. Men de har ikke sagt hvordan tilknytningen skal finansieres. Slikt skaper strid.

FOTO: LARS KRISTIAN STEEN

Småkraft og nettkapasitet

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har nå levert forslag til samlet regulering av kraftnettet. Dessverre foreslår NVE en forverring og skjerping av anleggsbidrag for småkraftverk, som vil medføre at færre småkraftverk blir realisert. Småkraftalliansen G4 mener utredningen inneholder store og grunnleggende feil.

Småkraftverk er et politisk satsingsområde i Norge, og hele Europa satsar på fornybar energi. I EUs fornybardirektiv skal fornybar energi ha fortrinnsrett i nettet. Allikevel skal vi her i Norge nå gjøre det motsatt. Her vil NVE at kravene til småkraftutbyggere skal skjerpes.

Regjeringen har vedtatt tilknytningsplikt, altså rett til nett, for småkraftverk. Men de har ikke sagt hvordan denne tilknytningen skal finansieres. Småkraftalliansen G4 leverte derfor i høst et forslag til Olje- og energidepartementet (OED) om hvordan dette kan løses.

Vårt forslag er enkelt: I dag er det storsamfunnet som etterspør mer energi, mens det er utbygger og lokale nettkunder på stedet som dekker kostnadene for nett. Dette blir feil, fordi den som etterspør mer kraft, bør ta sin del av kostnaden med å få kraften frem til markedet.

Vi har derfor foreslått en ordning hvor nettfosterkninger i fordelingsnettet som skyldes ny fornybar energi, dekkes inn over sentralnettstariffen. Da vil alle være med og betale. Den andelen av nettfosterkninger som utgjør reinvesteringer og vedlikehold,

kan da fortsatt dekkes inn lokalt som i dag. Vårt forslag innebærer også at kostnaden for småkraftverk og nett må vurderes samlet, for eksempel av Statnett, slik at kun samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter bygges ut.

NVE hevder dessverre at det er subsidiering hvis ikke småkraftutbyggeren betaler all kostnad ved forsterkning av nettet. De henviser til et bærende prinsipp om at brukeren av et gode skal ta merkostnaden ved sitt forbruk. De overser da at denne «brukeren» ikke bare er småkraftprodusenten, men at det også er kjøperen av kraft og alle de som bruker nettet. Etter vårt syn er NVE argumentasjon helt feil.

OED har spesielt bedt NVE om å vurdere vårt forslag til løsning. Dessverre ser NVE i sin vurdering helt bort fra det viktigste prinsippet i forslaget de skal vurdere, nemlig om den som etterspør kraft skal ta noe av kostnadene ved nødvendig infrastruktur. NVE finner ikke engang plass til å omtale dette prinsippet.

NVE argumenterer i sin utredning gjentatte ganger for at redusert anleggsbidrag for produsenter innebærer subsidiering. Dette mener vi er helt feil: Hvis de siste aktørene i kraftmarkedet skal betale for det alle andre aktører har fått fri tilgang til, så gir dette en urimelig forskjellsbehandling. Å fjerne en slik forskjellsbehandling må ikke forveksles med subsidiering. At kjøper i et marked tar del i kostnadene for frakt av varen har vel heller aldri vært ansett som subsidiering. Vi snakker altså ikke om en subsidiering av småkraftverk slik NVE feilaktig påstår. Det vi snakker om er hvorvidt overskuddet i et småkraft-

prosjekt skal gå til netteier og forbruker, eller til produsentene.

NVE hevder at dersom ikke småkraftprodusentene betaler hele nettkostnaden vil dette forrykke rekkefølgen på ny kraft, ved at ikke den mest lønnsomme kraften kommer først i nettet. Dette fremstår som en ren teoretisk og planøkonomisk tilnærming, og er feil. Det som er spesielt med småkraft i Norge er at fallretter tilhører private grunneiere. De har sin egen fallrett som de ønsker å bygge ut så sant den er lønnsom. Det foregår derfor ingen rangering mellom lønnsom eller mindre lønnsom småkraft. Så lenge en fallrettseier finner kraftverket lønnsomt så vil det bli forsøkt bygget ut. Det at fellesskapet dekker sin del av nettkostnadene vil derfor ikke ha noen betydning for rekkefølgen av den kraften som tilføres markedet, gitt at det foretas en samlet samfunnsøkonomisk vurdering av nett- og småkraftverkskostnaden.

NVE argumenterer også med at det vil gi mer kraft i markedet og dermed lavere kraftpris hvis ikke småkraftutbyggerne tar alle nettkostnader. For sluttbrukerne må vel akkurat det være en fordel og ingen ulempe. For øvrig stiller vi oss undrende til at NVE skal ønske å påvirke kraftprisene gjennom styring av anleggsbidraget til småkraft. Det er vel også usikkert om det er NVEs oppgave å sørge for en høyere kraftpris til forbrukerne.

NVE foreslår at anleggsbidrag opprettholdes i distribusjonsnettet, og at det i tillegg utvides til å omfatte maskede nett. Dette er også en forverring av dagens regelverk. Å beregne nettkostnader

FORVERRING

«NVE foreslår en forverring og skjerping av anleggsbidrag for småkraftverk, som vil medføre at færre småkraftverk blir realisert.»

i maskede nett blir som å selge strikk metervis, og kan lett medføre at småkraftutbyggere betaler for et forsømt vedlikehold i nettet.

I stedet for nye begrensninger på småkraften bør det legges sterkere føringer på at det nettet som skal bygges blir bygget i tide. Det er også et problem i dag.

Den mest nærliggende sammenligningen til spørsmålet om nettutbygging er veibygging. NVEs syn overført til veibygging betyr at første bil som utløser behov for bredere vei skal betale for ny vei. Slike forslag er det selvsagt ingen som tør å forsøke seg på i dag. Og distribusjonsnettet er infrastruktur sammenlignbar med veier. Veier betales enten av storsamfunnet eller av alle brukerne gjennom bompenger, og distribusjonsnettet bør dekkes på tilsvarende måte.

Vi håper at Olje- og energiminister Terje Riis-Johansen ser det urimelige i NVEs forslag. Det bør i stedet innføres tiltak som ikke er konkurransevridende, og som støtter opp om en tverrpolitisk satsing på småkraftverk.

Peter Kildal
Rune Skjevdal
Thorstein Jensen og
Rein Husebø
Småkraftalliansen G4

POLITIKK

Regjeringen øker utslippene

Olje- og energiminister Terje Riis Johansen har offentliggjort en ny runde med forhåndsdefinerte områder for oljeleting, og områdene er utvidet med 20 blokker i Barentshavet og 43 blokker i Norskehavet. Dette betyr økte klimautslipp og flere klimaflyktninger. Regjeringen åpner 63 nye blokker, til tross for at Klima- og forurensningsdirektoratet har frarådet åpning av flere blokker som ligger nær kysten eller er ekstra sårbare.

– God og regelmessig tilgang på leteareal er nødvendig for å sikre videre aktivitet på norsk sokkel, sier Riis Johansen, men uansett hvilke grep han tar, vil aktiviteten gå ned.

Siden 2005 har Staten sponset leteboring etter petroleum på norsk sokkel. Utgiftene har på fire år økt med nesten 1000 prosent. I 2004 ble petroleumsskatte-loven endret for å få flere olje- og gasselskaper til å drive leteboring. Selskaper med inntekter kan trekke utgiftene til leteboring direkte fra inntektene og får en umiddelbar skatteeffekt, og selskaper som ikke har inntekter kan få utbetalt 78 prosent av leteutgiftene fra Staten. Ifølge Oljeskattekontoret kan selskaper som kun driver med undersøkelser, få dekket alle sine utgifter. Utbetalingene har skutt i været, fra 682 millioner kroner til 16 selskaper i 2005, til 6,4 milliarder til 40 selskaper i 2008. Milliardene sitter løst når regjeringen desperat prøver å forlenge fossilalderen. Jeg skulle ønske regjeringen heller fikk fart i omleggingen til en fornybar fremtid: Bruk pengene på energisparing og fornybar energi.

Olje og gass er begrensede ressurser som skader vårt felles miljø, og Norge har allerede nådd utvinningstoppen. Uansett hvor mange milliarder regjeringen kaster etter oljeindustrien, vil utvinningen fortsette å gå ned. Da er det bedre å bruke ressursene på å bygge en fornybar fremtid. Miljøpartiet De Grønne ønsker et 20 års forbud mot leteboring på norsk sokkel kombinert med storstilt satsing på energisparing og fornybar energi.

Sondre Båtstrand
Talsperson for Miljøpartiet
De Grønne